

Kelife dunia ma han faxE

Adama faxaxi

Randolph Dunn

Kitaabui WayPublishing

MangE xa masen gni

Kitaabui Way Publishing is a non-profit Bible ministry. A xa fe singe na site web nan ma a nun buki digitEli Kitaabui kolon gni banxi xungbe. IBKI xa xOn gni findixi Kitaabui xaran gni nan na mixi birin bE naxan wama Ala xa fe kolonfe ra a nun a waxOn gni. Xarandie mu lan ma e xa siga institut ala ko e xa sErtifika sOtO xa na mu diplôme. Na sariyEe nOma xaran de intErnEt ma xa na mu banxi kui, zoom saabui ra, e nOma tongode dijital ma, e nOma rasan de e-mail ma, naxan sEbExi, xa na mu mixi keren keren ma, malan gni, xa na mu eglise naxan yusima e xa kawandi wali kui. IBKI mu findixi banxi xungbe ra naxan lanlanteya sOtOxi.

Moukha wo ralimanE wo xa wo xa kitaabui xaran ala ko wo xa a kolon yi sariyE kui xa na mu a ra yire gbEtE. "Masen gni" naxan na International Institute of Biblical Knowledge (IBKI) xaran gni kui a findixi yi buki sEbEe xa ma gnErE. Mixie xa ma gnErEe wuyaxi e xa kira sOtO ma audio, video, a nun kEdi kui, a nun man alo Kitaabui masen gni; a nun, kawandilae, walikEe, pastErEe, sErEri, a nun rabbie xa xaran gni kui.

Wo lan ma wo xa yi masen gni birin mato, wo xa ma gnErE, a nun yi sariyE birin, barima wo tan nan a ra wo xa a fen, wo xa Ala sago kolon, wo xa a raba.

Xa i wama a kolonfe xa na xaranpi birin findixi nɔndi nan na, i xa Kitaabui madangixi wuyaxi xaran, i man xa Kitaabui xui madangi bukie nun leksikone mato alako i xa wo xa wOyEn nde kolon wo mu naxan kolon. Wo wo ma kanta dictionnaire birin ma, barima dictionnairee a ma senxi nE masen gni nun wOyEn gni masen gni kelife xui singe ma han yakOsi yusife.

Wɔyɛnɛ nɔn wɔyɛnɛ masenpi masarama nɛ waxati dangi xanbi. A nun man, grek xui gbege nOma masen de wOyEn keren ma, naxan nO ma a singe masen gni kana de.

Wo tin Ala xa wo rapɛɛ a xa masenyi seniyɛnxi kui, Kitaabui.

IBKI tinxi nE wo xa wo xa sariyE birin tongo a nun wo xa a rawali ala ko a xa findi saremati ra. Yètèkoloji

Wo nOma itaxun de kOnO wo naxa a mati, wo naxa a masara, wo naxa kObiri fi bukie xa na mu sariyEe ma.

Randolph Dunn, mangE

Wo moxo maxOrin:info.IBKI.english@gmail.com

Website:thebiblewayonline.com/IBKI-English.html

Duniya han faxe - Duniya faxe

Randolph Dunn

kamalixi

Temui dangixi, Ala naxa koore nun bɔxi daa. Syriac Bible a sEbExi yi ki nE " koore nun bOxi xa fe." Na daalise biraxi 1) naiyalanyi daaxi nan fOxOra; 2) koorE, bOxi, solar system, koorE xa na mu yire xungbe; 3) ye tagi rasafe, bOxi xare, a nun wurie; 4) lanpui naxan na solar system kui, tunbuie, soge, a nun kike; 5) ye xOnE, xOnE naxan na koore ma, a nun bOxi dalise naxan foye rafelen ma, a nun a dOnxE ra; 6) adama findixi daali nan na a yEtE misali ra xa na mu a misali ra. Na xamE tinxin gni nan nu a ra a nu sabatixi yire kamalixi nan kui, a nu na a nun a Daali kamalixi tagi, Ala nu wOyEn xi a ra. (Genesis)

Na kui, Ala naxa adama daa a yete misaali ra, a naxa xeme nun gine daa, a naxa duba e be, a fa a fala e be, «Wo xa di bari, wo xa wuya, wo xa bɔxi rafe, wo xa a yamari, wo xa yeexee nun xɔnie nun daalise birin yamari naxee jere ma bɔxi ma. Na temui Ala naxa a masen, «N sansi birin fima ne wo ma, naxee sansi bogi birin naminima duniya ma. Ala naxa a to a naxan birin nabaxi, a naxa findi fe fanyi ra.» (Genesis 1:27-31 NIV) Yi masen gni fangni a ma senxi "a fangni nan na" naxan findixi kamalixi ra. Ala fan mixi daaxi mixi ra naxan mixi malima; a boree naxan nu lanxi a ma a naxa a fala e be "wo xa di bari, wo xa wuya, wo xa bOxi rafe a nun wo xa a yamari." (Gen 1:28)

Marigi Ala naxa mixi tongo a naxa a sa Eden sansi kui a xa wali a nun a xa a makanta. Marigi Ala naxa a yamari, «I nOma wuri bogi don de naxan na sansi kui, kOnO i mu lan i xa wuri bogi don naxan fe fangni nun fe kobi kolon ma, barima i na a don i faxama nE.

maratantanyi

Kitaabui mu a falaxi a yi lan boreya fangni nu na waxati mundun ma. Adamadi naxan nO ma a sugandide a nun a sugandide a nO ma lude yi kamalixi kui temui birin? Adé! A to findixi daalise sugandixi ra, a nu wama a xa waxOn gni nan xOn. A naxa a yEtE ba ala naxan falaxi a be a naxa naxan naba. A bara yunubi raba

Ala xa lan boreya kamalixi. Yaki xa sEbEli kui a falaxi nE ala mu mixi tOxOxi a yEtE waxOn gni nan ma. «Mixi tantantanji kui, a naxa a fala, <Ala nan n tantanfe.> Barima Ala mu nOma tOnxOde fe kobi ra, a mu mixi yo tOrOma, kOnO mixi birin tOrO ma nE a yEtE kan xa waxOn gni kobi nan ma, a na a tOrO ma a nun a na a tOrOma - GWT, na xanbi, yunubi na mini, a na faxE bari. (Yaki 1:13-15 NIV)

Fe naxan fatanxi lan boreya kanafe ra

Adama nun n ma Hawa tondi nE e fa yunubi raba. Won nun Ala xa lanji kamalixi naxa kana. Ala nu bara a fala a bE a yi tinxintareya xa fe fama findi de faxE ra. Adamadi mu nu tinxinxi sOnOn kOnO a nu hayi na kira ma ala ko a xa gbilen tinxin gni kui xa na mu a xa faxa abadan.

Guinée nu lanma a xa tOrE xungbe sOtO di bari tEmui a nun a waxOn gni nu na a xamE nan xOn. Albert Barnes a falama "a lan ma a xa a yEtE sa a xamE waxOn gni ma. 'WaxOn gni' mu fatanxi ginE nun xamE waxOn gni ra. (Fe 3:16). Na masen gni firin de, a findixi masen gni singe nan na, na nan a ra a findixi konyi nan na. (Barnes' Notes, Biblesoft)

Ala xa Mixi Sugandixi Pɔlu saabui ra a masenxi nE a e xa lan boreya mu lanxi e bore ma. A luxi alo e xa lan boreya gbilen ma e boree nan ma.

XamEe, wo xa wo xa ginEe xanu, alo Ala xa Mixi Sugandixi danxaniyatOrE xanuxi ki nE, a yEtE fi a xa fe ra, ala ko a xa danxaniyatE sEn, a to a rasEn ye ra a nun a xa masen gni, ala ko a xa danxaniyatE raso a yEtE bE a fate ma sElExun, xa na mu a ra a xa sExE, xa na mu a ra a xa sExE. seniyenxi, a mu kanama, xamEe fan lanma e xa e xa ginEe xanu alb e yetE fate xanuxi ki naxE. (Eph 5:25-30 ESV)

KhamèA fama walide a xOrOxOE ra a xa baloe xa fe ra naxan fama kelide wula wurie tagi, a nun wurie tagi. A man, albert barnes xa masen gni tongoxi "bOxi xa dankari findixi wuri bogie waxOn gni nan na naxan nu na sansi kui, a nun wuri bogi naxan nu na a yEtE ra

Nuha nu findixi tinxintɔɛ nan na a xa waxati mixie tagi, a nu biraxi Ala fɔxɔ ra. (Fɔlɔɛ 6:3)

“Danxaniya saabui ra, Nuha, Ala to a rakolon fe nde ma naxan mu nu toxi sinden, a naxa gaaxu Ala ya ra, a naxa kunkui yailan a xa denbaya ratangafe ra. A naxan saabui ra a naxa duniE makiiti, a naxa findi tinxinyi kE ra naxan fatanxi danxaniya ra. (Eburu 11:7 ASV) “Ala naxa a mamEtE Nuha xa waxati, kunkui tife tEmui. Alatala naxa a fala Nuha bE, 'I xa so kunkui kui, i tan nun i xa denbaya birin, barima n bara i to tinxintɔɛ ra yi waxati mixie tagi.'

Mixi dondoroti nan gbansan, mixi solo masaxan, e kisi ye saabui ra, yi ye misalixi xunxa ye nan na naxan wo fan ratangama yakOsi- a mu findixi nOxOE bafe ra wo fate ma kOnO wo xaxili fangni nan a ra Ala bE. (1 Peter 3:20-21 NIV) “Ala naxa duba Nuha nun a xa die bE, a naxa a fala e bE, "Wo xa di bari, wo xa gbo, wo xa bOxi rafe ... Na xanbi Ala naxa a fala Nuha nun a xa die bE, 'N bara n ma saatE tongo wo nun wo bɔnsɔɛɛ tagi, a nun daalise birin naxee na wo sɛɛti ma.»)

KOnO gnE kEmE saxan mu dangi ye xOrOxOE dangi xanbi adamee man naxa muruta. E naxa natɛ tongo e xa “ taa ti muxu yetɛ bɛ, naxan xa te koore ma, alako muxu xa xili xungbe sɔɔ, muxu naxa yensen duniɲa yire birin. (Fɔlɔɛ 11:4) Kɔnɔ Ala naxa e xa natɛ kana a fa xui nde sa a fari.

A mu bu, Ala naxa Iburahima xili, tinxintɔɛ gbɛtɛ, a fa saate gbɛtɛ xiri. A fama nE yi xamE xa die saabui ra, a xa die, a nun a xa yunubie xafarife naxan fama a niyade a xa lan boreya xa gbilen a nun Ala tagi.

Wo xa lan boreya kanaxi ra gbilen fe

Ala a xa fe gbegbe nan ma senxi adamadie xa lan boreya kanaxi ra a xa Iburahima xili kui. YakOsi L ORDa nu bara a fala Iburama bɛ, «I xa keli i xa bɔxi ma, i xabile nun i baba xa banxi, siga bɔxi ma n naxan masenma i bɛ. N i findima nɛ si belebele ra; N barake sama nɛ i ma, n i xili xun masama nɛ. Na kui wo findima barake nan na.» Naxee dubama i bɛ, n fan barake sama nɛ na kanyi ma, n na kanyi dankama nɛ. Duniɲa ɲama birin barake sɔɔma nɛ i saabui ra.» (Fɔlɔɛ 12:1-3 NKJV)

DuniE birin fama nE barakE sOtOde laayidi xa di saabui ra, Isiyaga, di naxan fatanxi a xa duniE ra, IsimayEli. «Iburama to je tongo solomanaani nun solomanaani sɔɔ, Alatala naxa mini a ma, a fa a fala a be, «N tan nan na Ala Senbema ra, i xa jere n ya ra, i xa lu tinxinyi kui. n bara wo xa saatE ra ba a bE.

«Ala naxa a xa saate masara a tan nun Isiyaga nun Yaxuba tagi, «N ngaxakerenyie, n xa misaali nde tongo wo be. Mixi yo mu nOma a xa kEdi kanade xa na mu a ra a xa sariyE nde sa a fari xa na kEdi bara so wali kui. Ala laayidi tongoxi Iburahima nun a bɔnsɔɔ nan be. Kitaabui mu a falaxi «bɔnsɔɔe» a masenxi mixi gbegbe xa fe ra, kɔɔ «i bɔnsɔɔe» a masenxi mixi keren nan ma fe ra. Na bɔnsɔɔ findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. N wama naxan falafe wo be, Ala xa seriyE naxan fixi Annabi Munsa ma je keme naani je tongo saxan dangi xanbi, Ala xa laayidi rakamali Iburahima be, na mu seriyE kana naxan tongoxi Iburahima be. Xa won lan won xa ke sɔɔ na seriyE rabatufe ra, na mu fama won lide sɔɔ laayidi saabui ra. Na kui, Ala naxa kEdi fi Iburahima ma laayidi saabui ra... Beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa, Annabi Munsa xa sariyE nan nu na won ma kantE ra (xaran gni karamOxO, karamOxO, karamOxO). Ala xa Mixi Sugandixi faxi ne alako won xa Ala xa hinne sɔɔ danxaniya saabui ra. Kɔɔ yi danxaniya to bara fa, won mu na kantama xa nɔɔ bun ma sɔɔn.» (Galati 3:16-18; 24-25 GWV)

SereXe naxan bama yunubi xafarife ra

SeriyE findixi dimi nan na (misali naxan na se misaalixi a nun se yati - Thayer Greek Lexicon); fe fanyie naxee fama, e mu findixi fe yati yati ra. ... Na sereXe findixi yunubie ratufe nan na je yo je, barima ningee nun xuruse wuli mu nɔɔma yunubie bade.» (Eburu 10:1-4 NIV)

A singe, Ala xa Mixi Sugandixi naxa a fala, «SereXe nun sereXe, sereXe ganxie, nun yunubi xafari sereXe mu rafanxi i ma, i mu rafanxi e ma (xali a sa li seriyE nu a falama e xa raba). A singe [sariyE naxan fixi Annabi Munsa saabui ra] a yi ra bama ala ko a xa a firin de sa.

« Adama xa Di lanma a xa te koore ma, alako mixi birin naxan danxaniyaxi a ma, a xa abadan kisi sɔɔ, barima Ala dunija xanuxi ki naxe han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako naxan yo danxaniya a ma, a naxa lɛ, a xa abadan kisi sɔɔ, barima Ala mu a xa Di xɛ dunija makiitife ra, a fa dunija rakisi a tan nan saabui ra. tinxin gni] a kui a mu makiitixi, kOnO naxan yo mu danxaniyaxi a bara makiiti barima a mu danxaniyaxi Ala xa Di keren xili ra. (John 3:14-18 NIV)

«Ala xa Mixi Sugandixi to fa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra se fanyie xa fe ra, a naxa dangi hɔɔmɔlingira xungbe ra naxan kamalixi, adama mu naxan yailanxi, a mu soxi ningee wuli ra, a soxi yire sɛniyenxi nan kui (hɔɔmɔlingira mu naxan tixi Annabi Munsa saabui ra, kɔɔ a bara so yire sɛniyenxi kui Annabi Munsa saabui ra, barima a bara a xa wuli sɔɔ a bara kisi sOto abadan. (Eburu 9:11-12 NIV)

Inyila

Yaya [naxan nu xunxama] to so geeli kui, Isa naxa siga Galile bOxi ma ala xa xibaaru fangni kawandife ra, a fa a fala, 'waxati bara a li, ala xa mangEya bara fa.**KOnO yi xibaaru fangni nan nu na e lan ma e xa la naxan na?**

Inyila masenyi wama xibaaru fanyi nan falafe. Na xibaaru fangi nan nu a ra sErE sErE kamalixi (Masiya – Eburu xui; Ala xa Mixi Sugandixi - GirE xui) nu bara fa bOxi ma a fate ra ala ko a xa lu adamee ya ma a man xa ma tOxO alo adamee. A (Isa) mu tinxi na maratantanyie ra a falafe ra birin bE a a Baba waxOn gni nan na bama a mu adamadie xa naamunyie suxuma naxan nu tixi Yuwifie xa diinE kuntigie yi waxati a nun waxati dangixie. Seriyɛ karamɔxɔɛ, Farisenie, nun seriyɛ karamɔxɔɛ naxa xɔɔ, e tɔɔ, e tɔɔ e ma barima nama nu biraxi Isa fɔɔ ra. E man nu gaaxuxi e xa nɛ, e xa binyɛ, nun e xa matɔɔɛ lɛfe ra. Na tɔɔ naxa a niya e xa Annabi Munsa xa seriyɛ nun e xa naamunyie matandi, e nu wama mixi kobi nde xa banban wuri magalanbuxi ma. Ala xa yEtE kan xa sErE xa faxE, “Ala xa yEtE” nu na xibaaru fangni nan kui barima xi saxan nde Ala nu fama a rakelide faxE ma. Xi tongo nani dangi xanbi a xa keli faxE ma, Ala xa Mixi Sugandixi, a to geeni faxE ma (SentanE xa suxui adamee ma), a naxa gbilen Baba yire.

A to gbata mixie xa lan boreya ra, Ala xa Mixi Sugandixi – Ala naxan na fate kui – a naxa gbilen a xOnE koore ma a naxa Ala xEndE – a Xaxili – ala ko a xa sabati mixi birin ya ma naxee e xaxili tixi Ala ra, Ala xa Mixi Sugandixi, a xa tinfe ra a findi a fate ra (danxaniyatɔɛ nama).

Pɔlu naxa a fala:

N mu yaagi xi xibaaru fangni ra, barima a findixi Ala sEmbE nan na kisi ra danxaniyatE birin bE, a singe Yuwifie bE, a nun GirEki bE, barima Ala tinxin gni nan ma senxi danxaniya ma danxaniya ma. (Romans 1:16-17 NKJV)

«N ngaxakerenyie, n xa wo ratu Ala xa xibaaru fanyi ma, n naxan masenxi wo be, wo biraxi naxan fɔɔ ra, wo kisixi naxan ma. **iy**oWo xa masenyi suxu a fanyi ra, n naxan kawandixi wo be. Xa na mu a ra, wo xa danxaniya fufafu nan a ra.»

(1 Korinti 15:1-2 NIV)

«Muxu bara a me wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo xa xanunteya naxan fixi seniyentɔe birin ma, danxaniya nun xanunteya naxan fatanxi wo xa laayidi ra naxan na wo be koore ma, wo bara a me nɔndi masenyi kui, xibaaru fanyi naxan bara wo li, duniɲa birin kui, yi xibaaru fanyi bara bogi fi wo ma, a bara gbo wo tagi, ala a bara gbo ki naxe wo tagi kabi a to a me Ala xa hinne a xa nɔndi birin kui.» (Kolosi 1:4-6 NIV)

«A lanma Ala xa won birin natanga won ma tɔɔre ma, barima won Marigi Isa na fa temui naxe. *faf*ekelife koore ma a nun a xa maleke senbemaɛ te xɔɔra. A gberɔɔɔma ne mixie ma naxee tondima Ala kolonde, a nun naxee tondi won Marigi Isa xa xibaaru fanyi ratinmede.» (2 Tesaloniki 1:6-8 GWT)

PiyEri naxa a masen, "Xa wo tOrOma wo to findixi danxaniyatOrE ra, wo naxa yagi, kOnO wo xa Ala matOxO barima wo xilixi na xili ra. Kiiti waxati bara a li, a fOIOMA Ala xabilE nan ma. Xa a fOIO won tan nan na, mixi naxee tondima Ala xa xibaaru fangni ratinmede e fama nE di?" (1 Peter 4:16-17 GWT)

A tan nan nOMA wo ra limaniyade n ma xibaaru fangni ra a nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa kawandi ra, a nun gundo naxan nu gundoxi kabi waxati xOn kue, kOnO yakOsi bara mini a nun namijɔnmee xa sEBElie ra si birin bE, Ala naxan mu kanama a yamarixi ki naxE, ala ko danxaniya xa findi tinxinyi ra. (Romans 16:25-27 RSV)

Adama xa sugandi

Won bara a to a Adama nun Hawa bara sugandi kobi raba e man bara e yEtE suxu ala ko e xa bira e waxOn gni fOxOra Ala waxOn gni ra. Na kui, e nun adamadie birin naxa findi mixi faxaxie ra. E nu bara makuya Ala ra, e fa faxa, e gbilen boxi ma Ala e daaxi naxan na.

E naxa e xa lanpi kamalixi kana e nun Ala tagi. Kira keren nan nu na yi lan boreya ra naxan nu nOma gbilen de a nu findixi sErE kamalixi nan na yunubi xa fe ra. Na kui Ala, Di, naxa keli Ala, Baba ya ra, a fa duniE, a sabati adamee tagi a nu tOrO ma alo adama kOnO a mu tinxi, a naxa a yEtE fate nun a wuli fi alo sErE kamalixi. Ala to a rakeli gaburi kui, a naxa Sentane xa nɔe keren kana adamadie xun ma, a to faxe nun gaburi nɔ.

Na kui, barima:

kerin. " birin bara yunubi raba e man mu nOma Ala xa nOrE sOtOde" (Roma 3:23)

b. "yunubi sare findixi faxE nan na" (Roma 6:23 RSV)

c. «A bara a xa Di xεε sεrεxε ra won ma yunubie xafarife ra.» (1 John 4:10 NIV)

Na kui adama lan ma:

kerin. Ala naxan maxOxun xi a bE ala ko a xa tin na sErE ra

b. Wo sugandi wo xa tin a xa marasi ra wo xa lu Ala xa Mixi Sugandixi kui.

c. wo xa tin a xa masen gni ra - xibaaru fangni

d. wo xa xunxa ye xOnE ra xa na mu wo xa a ma goro ye kui. (Acts 2:41 NIV)

e. wo xa wo yEtE rafan Ala ma wo man xa mO a xa fe kui.

Na nan findixi fe keren na Pɔlu, Sɔlu naxan nu danxaniyatɔεε ɔɔɔɔma, Ananiyasi naxan fala a bε a xa na raba - «Keli, i xa i xunxa ye xɔɔra, i xa i xa yunubie maxa, i xa a xili fala.» (Acts 22:16 RSV)

A gbilen tinxin gni ma

Na xanbi, Pɔlu naxa a fala Efesi danxaniyatɔεε bε, «Won bara kisi ɔɔɔ a xa wuli saabui ra, won ma yunubie bara xafari, Ala xa hinne xungbe saabui ra, a naxan fixi won ma a xa lɔnni nun a xa fahaamui birin na. fe naxan na koore ma a nun naxan na bOxi ma e birin na xunyi keren bun ma, Ala xa Mixi Sugandixi.

Ala xa mixie ratangafe, a xa n̄ɔɛ xa matɔxɔɛ sɔtɔ.» (Ephesians 1:7-10 ... 13-14 NIV)

N ma die, n yi sEbEli ti wo bE ala ko wo naxa yunubi raba, kOnO xa mixi nde yunubi raba, won ma sEbEli nan na won Baba bE, Isa Ala xa Mixi Sugandixi tinxin gni, a tan nan na won ma yunubie xafarife ra, won ma yunubie xa fe ra, won ma yunubie gbansan xa mu a ra, duniE birin xa yunubie fan xa fe ra. (1 John 2:1-2 RSV)

«Na kui, kelife yi waxati ma, won mu mixi yo matoma adama xa fe ra, won mu a matoma na ki sɔnɔn. Na kui, xa mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi bara findi daali n̄ɛɛɛ ra, fe fori bara dangi, fe n̄ɛɛɛ bara fa, na birin fatanxi Ala nan na, naxan won nun Ala xa Mixi Sugandixi tagi rasama, a nun a xa wali naxan findixi lanyi ra. Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra, Ala bara duniɲa raso a yete ra, a mu e xa yunubie tongo e b̄ɛ.» (2 Cor. 5:16-19 RSV)

DuniE nEnE raba fe

“Fee nu e yEtE fixi xErEe xa sariyE nan ma, e nu e boree kolon, e nu tami itexi, e nu sali rabama.” (Acts 2:42-43 GWT)

«Yakɔsi wo bara wo yete raseniyeɛ n̄ɔndi rabatufe ra, alako wo xa wo ngaxakerenyie xanu a fanyi ra, wo xa wo bore xanu a fanyi ra, barima wo bara bari sansi x̄ɔri ra naxan mu kanama, Ala xa masenyi ra naxan mu kanama, naxan mu kanama.» (1 Peter 1:22-23 NIV)

Na kui, wo xa wo yEtE rabolo fe kobi birin na, wule birin, yanfanteya, tOnE, a nun wOyEn mOxOyEn birin, alo diyOrE diyOrE xignE, ala ko wo xa mO wo xa kisi kui, wo to Marigi fangni kolon. (1 Peter 2:1-3 NIV)

«Wo to findi x̄ɔɲɛ ra, wo mu sabatixi naaduniE kui, n bara wo rasi wo xa wo makuya wo yete waxɔnfe ɲaaxie ra. Na waxOn gni wo tOxO ma tEmui birin. Wo xa duniE fangni raba danxaniyataree ya ma. (1 Peter 2:11-12 GWT)

«כִּכְכֹּךְ wo xa wo כִּכְכֹּךְ kui, wo xa Ala xa Mixi Sugandixi binya ab wo Marigi, wo xa wo yete rafala temui birin alako wo xa wo yete ratanga mixi yo ma naxan wo maxrinma wo xa danxaniya xa fe ra, wo xa na raba dundui nun binye ra, wo xa wo xaxili raxara, alako xa wo כִּכְכֹּךְ, mixi naxee wo xa wali fanyi konbima Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, e xa yagi כִּכְכֹּךְ.» (1 Peter 3:15-16 RSV)

«Ala xa Mixi Sugandixi to bara naxankate כִּכְכֹּךְ a fate ma, wo fan xa lu na ki ne, alako wo naxa bira adama waxonfe fִכְכֹּךְ ra wo xa simaya kui, wo xa bira Ala waxonfe nan fִכְכֹּךְ ra.» (1 Peter 4:1-2 GWT)

Wo naxa qbilan wo xanbi ra

- Danxaniyatɛ firin Ananiyasi nun Safira naxa wule fala.
«Piyeri naxa a fala a be, «Wo laxi a ra di, wo xa Marigi Xaxili mato? Mixi naxee i xamE ragataxi e na naadE ra, e fama nE wo fan xanin de.» (Acts 5:9 NIV)
- Keresitan nde nu wama sEmbE sofe.
« Piyeri naxa a yaabi, «I tan nun i xa kɔbiri xa lɔɛ, barima i nu laxi a ra i nɔma ne
Ala naxan fixi n ma kɔbiri ra lɔ » (Xɛɛrae xa taruxui 8:20-21).
- Misiyɔneri keren nu dunija xanuxi, a naxa a xa wali lu naa.
«Demasi, a to nu rafanxi dunija ma, a naxa n nabolɔ, a siga Tesaloniki.» (2 Timote 4:10 NIV)
- Danxaniyatɛ nama birin naxa e makuya Ala ra.
kerin. Ephesus - Wo bara wo xa xanunteya singe lu na - Wo xa tuubi, wo xa fe raba wo nu naxan nabama a singe ra
b. Pergamum - Mixi ndee na wo yi naxee biraxi Balami xa sariyE fOxOra1a nun
Nicolations2- Wo tuubi
c. Laodicea - Wo mu xOrOxO, wo mu xOrOxO. - N wama wo ra minife n dE kui
d. Sardis - Wo xili kolon xi nE wo baloxi kOnO wo bara faxa - Wo keli! Wo xa sEmbE so naxan luxi a nun naxan fama faxade
e. Tiatira - Wo tin karamOxOE ra na xan xa sariyE danxaniyatEe ra tima yEtE kan ma - xa e mu tuubi e fama tOrE xungbe sOtOde

Wo xa lu tinxinyi kui

Won Marigi Ala nun won Nakisima Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa tinxinyi saabui ra.

---

¹Mixie xaran fe ala ko e xa mixie ra tima yunubi ma.

²E naxa ginEe xaran, ginE nun yEtE fe findixi fe nan na naxan mu lanma, sube donfe naxan fixi kuyee ma a findixi sariyE nan na; a nun kafirie xa salie

Ala xa hinnE nun bOgnE xa gbo wo bE Ala nun won Marigi Isa kolon fe ra, a sEmbE naxan birin fixi won maa fatanxiWon xa kisi sɔtɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, won xa Ala kolon, naxan won xilixi nɔrɛ nun tinxinyi saabui ra, a laayidi naxee tide gbo won bɛ, alako won xa kisi seniyantareɲa ma, won man xa lu Ala ya i, *na nan nâduniE* kui waxOn gni saabui ra.

«Kɔnɔ na nan a ra, wo xa wo sɛnbɛ birin sa wo xa danxaniya fari, wo xa tinxinyi sa wo xa danxaniya fari, wo xa kolonɲi xun masa, wo xa wo yetɛ suxu, wo xa wo yetɛ suxu, wo xa wo tun nabɛxi, wo xa wo tun nabɛxi Ala xa fe ma, wo xa wo ngaxakerenyie rafan wo ma, wo xa wo ngaxakerenyie rafan, barima xa na birin findixi wo gbe ra, wo man xa gbo, wo fama nE Won Marigi Isa xa kolonɲi kui, Ala xa Mixi Sugandixi mu a ra. Mixi naxan na fe mɔɔli kolon, a ya mafindixi nɛ han a dɔnxuma nɛ, a nɛɛmu a ma a bara a raseniyeɲ a xa yunubie ma.

“Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa wo tun nabɛxi alako wo xa danxaniya xa sabati wo xa xili nun a xa sugandi xa fe ra. barima na nan a niyama wo xa so won Marigi nun won Rakisima Isa xa mangeya bun ma naxan mu kanama abadan.» (2 Peter 1:1-11 NKJV)

«Wule false nu na namijɔnmɛɛ nan ya mawaxati dangixi, ab karamɔxɔ wule false luma nɛ wo ya ma. E fama nE e yEtE xa sariyE kanafen (heresies) ra gundo kui. E Marigi tondima nɛ, naxan e xunsaraxi, e fa e yetɛ paxankata mafuren mafuren. Mixi gbegbe (kristian) fama birade e fOxOra e xa yEtE kan xa fe kui (fe kanafen, fe kobi, fe kobi) a nun e fama nE mixi gbEtee ra de e xa nOndi kira kana. E xa dundui kui, e fama nɛ wɔyeɲ fanyie falade wo bɛ.» (2 Peter 2:1-3 GWT)

«Yi karamɔxɔ wule false bara limaniya, e bara e yetɛ igbo, e bara e yetɛ igbo, e mu gaaxuma mixie konbife raMarigi xaxunnakeli. (2 Peter 2:10 GWT)

«Mixie nɔma won Marigi nun won Rakisima Isa kolonde, e man nɔma kiside duniɲa fe ɲaaxie ma, kɔnɔ **iyoe** man fa e yEtE raso yi fe kobi kui e man fa e yEtE fi a ma, e bara ɲaaxu dangife singe ra. A nu fisa e bɛ e mu nu na duniɲa kira kolon Ala naxan nafanxi, dangife e xa na kolon, e fa e kobe so na duniɲa seniyeɲxi ra Ala naxan falaxi e bɛ.» (2 Peter 2:20-21 GWT)

Na xanbi kiiti

Na xanbi n naxa kibanyi fiixe to, a nun naxan dɔxɔxi a fari, bɔxi nun koore naxa e makuya a ya ra, kɔɔ yire yo mu nu na e bɛ. Kitaabui DuniE xa fe. Mixi faxaxie naxa makiiti e kewali ra, alb a sebexi na bukie kui ki naxe. ... Mixi yo mu na naxan xili sEbExi kisi buki kui, a naxa woli tE xure kui. YakOsi n naxa koore nEnE to a nun bOxi nEnE, barima koore singe nun bOxi singe (fate) nu bara IOE. ... "Ala xa hɔɔmɔlingira nan yana Mixie tagi, a sabatima e ya ma, e findi a xa pama ra. Ala yati nan luma e sɛeti maa nun bee xa Ala. (Revelation 20:11-21:3 NKJV)

Wo xili fama tode "duniya buki" kui?

MaxOringni

1. Adamadi daaxi Ala misali nan ma, a yEtE; na nan a ra, adamadi mu nu yunubi yo rabaxi.

Nɔndi ___ wule ___

2. Ala to Adama nun Hawa yamari e naxa balo wuri bogi don, e daxi nE ala ko e xa nEtE tongo.

Nɔndi ___ wule ___

3. Ala naxa Adama nun Hawa madaxu e xa wuri bogi don naxan mu lanma a xa

don Nɔndi ___ Wule ___

E naxa yunubi raba, e naxa tɔɔɔɔ Ala naxan laayidixi e bɛ

Nɔndi ___ Wule ___

4. Nuha xa waxati Ala nu bara gnE wulu kEmE nan mamEtE ala ko mixi kobie xa tuubi.

Nɔndi ___ Wule ___

5. Nuha nun a xa dembaya naxa kisi ye saabui ra naxan findixi xunxure ra Ala xa yaamari rabatufe ra

Nɔndi ___ wule ___

6. Ala naxa laayidi tongo tinxintE gbEtE bE, Iburahima, a xa di saabui ra, mixi keren, adamadie nOma lan de a ra.

Nɔndi ___ wule ___

7. Laayidi naxan tongoxi Iburahima bE a man gbilen Isiyaga bE, a man gbilen Yaxuba bE, na di nan Isa NasarEtika ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

Nɔndi ___ wule ___

8. Naxee tinxi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fangni ma e bara findi sEnE ra a fate xa sErE saabui ra.

Nɔndi ___ wule ___

9. Isa naxa a fala Yaya Xunxa faxa xanbi Ala xa mangEya bara fa, wo xa wo xa duniE masara (wo xa tuubi) wo xa danxaniya (wo xa fe nde raba wo xa danxaniya ra) wo naxa wOyEn wOyEn gbansan xa ra. Nɔndi ___ wule ___

10. Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fangni findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, yunubi sErE kamalixi naxan nOma yunubi bade tinxintEe yi ra
Nɔndi ___ wule ___

11. Xibaaru fangni mixi naxan sOtOxi a mixie ratangama naxee tinxi Ala xa Mixi Sugandixi ra, hali e to a tondixi a ra. Nɔndi ___ Wule ___

12. Ala fama nE gbe raso de mixie ma naxee mu tinma a xa fe ratinmEde.
Nɔndi ___ Wule ___

13. Munfe ra adamadie hayi na Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanji ma ?

kerin. ___ Birin bara yunubi raba

b. ___ yunubi sare findixi xaxili faxa nan na

c. ___ Ala xa Mixi Sugandixi xa sErE nan na xibaaru fangni ra

d. ___ Injili xui ratinmE Ala xilife ra xunxure saabui ra ala ko a xa dije mixi ma a nun Ala tagi

e. ___ birin naxan na koore ma

0

Nɔndi ___ wule ___

15. Mixie nun danxaniyatɔɔ pama birin naxee Ala xa Mixi Sugandixi raboloxi e gbilenfe e xa yunubi fori ma e man na kisi.

Nɔndi ___ wule ___

16. "Kristian" ndee e xaranma e man a falama a Ala xa Mixi Sugandixi Marigi nan a ra na nan a niyama mixi gbegebe xa e yEtE ratantan Nɔndi ___ Wule ___

17. Mixi naxee tinxi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fangni ra, e man fa e yEtE raso duniE duniE kui, e xa fe kobie dangi e mu Ala xa Mixi Sugandixi kolon.

Nɔndi ___ wule ___

18. Ala xa hOrE banxi na tinxintEe nan yi ra a nun ala na e tagi alo e xa ala.

Nɔndi ___ wule ___

19. Adamadie xa walie sEbExi duniE buki kui, e fama nE kiiti sade naxan ma a findixi nOndi nan na ___ Wule ___

Kitaabui kolon gni banxi xungbe

Randolph Dunn, mangE - Roberto Santiago, Dean
thebiblewayonline.com

SariyE singe - Ala xa masen gni
Fe birin faxi be di? Adama
naxan nu na Ala ra
Ala xa Mixi Sugandixi - Ala
xa gundoe Ala xa fe ra
KelifE duniE ma han faxE - mixi
faxaxie bara e yEtE ratanga
Injiili xa masenyie

SariyE 2 - Ala xa Mixi Sugandixi xui suxufe

Waxati beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa

Ala xa Mixi Sugandixi waxati dunia ma Ala xa Mixi

Sugandixi dangi xanbi waxati

Waxati dOnxE duniE ma, waxati

naxan lanma a xa tongo

KelifE faxE ma wuri magalanbuxi ma sigafe
ra baloe ma dignE xa fe ma

Ala xa Mixi Sugandixi xa xunxa ye xoxra

SariyE 3 - DuniE nEnE Ala xa Mixi Sugandixi kui

Mangeya naxan mu daaxi mixi belexE ra,
walikee naxee na mangeya kui

Ala xa Mixi Sugandixi xa sariyE singe, ginE

futixie a nun mixi gbEtee naxee hayi na xignE

xignE ma

Dunija ratangaxi

Misery xa taruxu

Masenyi naxan fatanxi yi bataaxee ra,

wo xa Ala batu xaxili nun nɔndi ra

Kitaabui xaran mixie bE

Kitaabui naxan masenxi

Kitaabui xungbe

misalie nun misalie

SariyE 4 - xunmasafe Ala xa Mixi Sugandixi kui

Isa Nasaretika

Ala xa Mixi Sugandixi xa duniE

Wo xa wo maso Ala xa Mixi Sugandixi ra

Fe kobi naxan fatanxi xOnE ra

Fate, nii, xaxili - e siga minden wo faxa tEmui? Futi
nun futi kanafe

Ala xa malabui lɔxɔE

Daali beenun Genesis xa Daali
Eburu

SariyE 5 - sEmBE sofe Ala xa Mixi Sugandixi kui

SariyE kelifE wuri magalanbuxi ma

Ala xa banxi ti fe maxOrin gni

xungbe naxan maxOrin xi wo bore

bE Ala xa Mixi Sugandixi kui DuniE

xungbe ra

Laayidi naxan tongoxi yi waxati a nun abadan mixi yatie

findixi mixi nan na naxee Ala ratinmema

DuniE masen gni fangni

SariyE 6 - Kitaabui xaranma findife

Dimi, misali, a nun namijɔnɔnmee Ala

Xaxili Seniyenxi

Daniyeli

Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa

masenyi Kitaabui xa dundui

Xaran gni nun walie kelifE AD 100 han AD 1500 Reform

xa na mu Restore

Kitaabui malanfe nun a madangima

To diinE xa walie - sEbEli xa na mu a ra sariyE?

Isa bɔnsɔE xa taruxui - Tawureta Munsa

International Bible Knowledge Institute na xui gbEtE nan mathe**thebiblewayonline.com**.